

Jaktjournalen

Per Sandberg med storoxen, 15-taggaren samt några av av sina andra horn.

I tidningen Jaktjournalen nr 6-7 år 1977 hade Tony Håkansson gjort ett reportage från "Ett jägarhem i skärgården" som handlar om Per Sandberg på Iggön. Ur detta har vi saxat följande.

Jaktmarkerna inpå knutarna. Älg i skogen, harar på öarna och ett fantastiskt sjöfågelsträck bara en kort båtfärd från hemmet. Tony Håkansson har besökt ett ovanligt jägarhem på Gästriklands kust. Han låter far i huset, Per Sandberg, berätta på traktens dialekt, från sitt långa jägarliv.

Han har fostrat sina söner till jägare, mor i huset till styckmästare och hundarna tycks förstå vad han säger. Per Sandberg är 83 år, går fortfarande i skogen med stövare och tax, fiskar ibland med sönerna och berättar om sina upplevelser från dagar då jakttider och slikt knappast var av vikt. Men idag säger han: "Det är lugnare att sitta i fönstret och titta på det vilda. Det låg en knipa o en sjöorre inte tie meter från fönstret härnä hela eftermiddan. Det går an det å, fast ja har ju skjutit från fönstret då förr!"

"Under första världskriget var det grymt med fjäder härnä. En tre, fyra tjädrar kunde man skjuta en mör- ron. Jag minns en mörron när jag kom hem med tre tuppar och farsgubben sa, ja två de har ja skjutit många gånger men tre, det har jag aldrig fått!" Så Per bad sin far

följa med en morgon och erbjöd honom sin nya hagelbössa. Per tog en liten behändig fågelstudsare, 12,7 Remington, och så fick han sin far med ut. "Faan också, far hade tur, han fick skjuta tre stycken han! Jag fick bara en, men de vart fyra må hem i alla fall. Och det var fars sista tjädermorgon det."

"Och vilka örrmörnar det va," säger Per. "Dom sto där o höppe mot varann o fräste och ja minns att ja sköt två för en smäll ett tag. Det var ovanför Säljemar, på en vret som ligger alldeles ned mot sjön med en mosse inpå. Medan det var kallt var det omöjligt att komma på dom men när isen gick kom dom iland och i en gammal lada med hål i stockarna gjorde jag en fin skjutglugg. Men roligaste tuppen jag minns var den hemma hämä en kväller. Örren spele så in i helsike och jag fundere vart han satt. För ja kika etter'n och for å titta om han satt på take, på knuten eller var som helst som han lät. Men ja hitta han i en gran över, lagårn och då frös ja i natt-skjortan, men ja va in efter bössa å smäll pån, å såg att han ramla ner. Mörkt va det o kallt, men ja tänkte ja, att tän om de kommer nån på morronsidan, så jag lära ut å ta reda på'n."

Sandbergs hus nere vid sjön på Iggön ligger på en stengrund som står i vattnet och det har givit tillfälle till åtskilliga skott både åt landsidan och sjösidan. Köksfönstret vetter ut över vattnet och ingångsdörren mot lagårdsbacken. Huset kom till 1905 och var dom första åren badhus och handelsbod. Per köpte och flyttade in 1922 och byggde om till bostad, för det var ett tjänligt hus för en fiskare som ville bo vid sjön. Och sjöboden med båthus och röken ligger ett halvt stenkast från boningshuset.

"Jag minns jag, när det var kölsvart och jag tyckte ja såg nåt på vattne och hämta bössan," fortsätter Per, "det kunde ju inte vara annat än sjöfågel. Så jag sköt först å hämta lampan sen. Då låg där tre sjöfåglar utanför köksfönstret, för jag hade skjutit därifrån. Och sen syntes en fjärde drumla omkring inne vid stenvuren på huse, så jag sköt den å! Jag tyckte det var ingen dålig utdelning den kvällen från ett köksfönster".

På frågan om Per skjutit något mer från knuten svarar han. "Ja, en skäl förstås alldeles här vid sjöbokanten, men det var länge sen det. Det var jädrigt gött om skäl då, jag for därnä åt Vithälla, där gick dom ju opp. Skåla stod packade på hållene så dom sto på ända. Jag tror det var 1933 när jag köpte masurgevåret och var ute o sköt tre stycken, men en sjönk så jag fick inte uppna.

Men flyge och trafiken därute under krigsåren tog hårt åt skälarna det. Söderhamnsflottiljen starta ju då och dom låg med lågflygning och vändpunkt här över ön dom. Innan var det gött om skäl vid Björnharn och Krokhällan, dom låg tätt där."

Så småningom kommer också historier om älgjakter. "Det är lite olika djur man lagt ned, men största var den jag sköt den 11 oktober 1954 här nere vid sundet. Tidigt på mörön hade nån sett storspår gå ut på ön, så vi ställde ut alla man i stugorna.

Och hunnkararna, Sven o Gösta var det väl, tog sig en promenad på varsin sida mot sundet. Där stod jag o två till minst. Men inte hörde vi någe och dom andra skyttarna försvann men jag stod kvar på passet. Snart kom Sven o talte om att hunn markerat älg så han gick tebake o släppte en. Och de sto aldri på, förrän ja fick höra dreven och älgen kom med en sjujädrans fart. Han skena rakt fram han, så jag smällde pån mens han var i sundet. Det var inte så djupt vatten då heller. Men han gick i land och stod i buskarna och vände baken mot mej och jag sikta och tänkte att han skulle vrida på skallen så jag kunde skjuta pån, för jag tyckte det var för djävligt att skjuta pån nu, mot baken. Då fick jag si hur han börje o skaka o darre på benen, och han ramle omkull och så var de slut må han."

Hur var det med tjuvjakten på den här tiden då?

"Vilken tjuvjakt? Förr jagade man för matens skull, och att kalla det för tjuvjakt vet väl ingen om det är riktigt. Förresten, vetetusan om det fanns nå jakttider då", skrockar Per, "men visst har det varit kärvt ibland och man har haft anledning att skjuta sig en älg utom tid."

[Hillebygden, Nr. 2, 2007]